

Barne- og familiedepartementet

Oslo, 1. juli 2024
Journalnr. 160/Vår ref: HKS/SR

Psykologforeningens innspill til endringer i barnevernloven

Psykologforeningen takker for muligheten til å komme med innspill til utarbeidelsen av en kvalitetsreform i barneverntjenesten. Vi leser flere av de foreslåtte endringene i barnevernloven som ukontroversielle, og vil dermed gi et avgrenset høringssvar.

Endring i kompetansekrav

Psykologforeningen og psykologer i tjenesten har over tid fremmet behovet for styrket tverrsektoriell samhandling, og større flerfaglighet i barnevernet. Tverrfaglighet tilrettelegger for bedre beslutningsprosesser, bedre systematikk i vurdering og differensiering av saker, og styrker den systemiske kontinuiteten i tjenestene. Psykologforeningens utgangspunkt er at både juridisk og psykologisk kompetanse bør inngå i kommunalt barnevern, for å sikre at barns rettigheter og hjelpebehov blir reelt innfridd på et tidligst mulig tidspunkt.

Helsetilsynets nyligste rapport konkluderer med at barnevernet er preget av alvorlige samhandlingsutfordringer og systemsvikt¹. Tilsynet er tydelig på at gode tjenester kjennetegnes blant annet av en stabil arbeidsgruppe med relevant kompetanse. Dette fremheves også i andre rapporter som viktig for at barnevernet skal forvalte sitt samfunnsmandat på en forsvarlig måte²³.

Psykologforeningen forstår intensjonene bak forslagene om endret kompetansekrav. Vi er likevel bekymret for at endringene over tid kan medføre et svekket kompetansenivå i barnevernet, og gjøre det vanskeligere å komme videre med nødvendige systemforbedringer der også høykvalifisert kompetanse inngår⁴.

Erfaringskompetanse er viktig, likevel er også formell, akademisk profesjonskompetanse helt nødvendig for sikre at ansatte er faglig skikket til å utføre kunnskapsbaserte vurderinger og

¹ Helsetilsynet (2024). *Tilsynsaktiviteter på barnevernsområdet – en sammenstilling og analyse av tilsynserfaringer og tilsynsfunn i 2022 og 2023*

² Fjeld R. et al (2020). «Det kan høres ut som en bagatell, men ikke for meg da». *Gjennomgang av ti særlig konfliktfylte barnevernssaker i Bergen kommune*. Utvalg for gjennomgang av barnevernssaker i Bergen kommune

³ Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (2018), *Gjennomgang av institusjoner – del 1 og 2*

⁴ Helsetilsynet (2024). *Tilsynsaktiviteter på barnevernsområdet – en sammenstilling og analyse av tilsynserfaringer og tilsynsfunn i 2022 og 2023*

psykologforeningen.no

post@psykologforeningen.no

tiltak innenfor mandatet barnevernet har. Det faktum at barnevernet også forvalter inngripende tiltak under tvang, mener vi underbygger viktigheten av at den formelle kompetansen i barnevernet må styrkes, fremfor svekkes slik endring i kompetansekrav kan innebære.

Vi mener veiledning bør iverksettes som et tiltak for å sikre mindre turnover i tjenesten. Flere barnevernsansatte oppgir at emosjonell belastning, manglende kompetanse i tjenesten, og høy arbeidsbelastning er bakenforliggende faktorer for kortsiktige arbeidsforhold i barneverntjenesten⁵. Departementet foreslår en ny hjemmel for å fastsette forskrift om krav til veiledning hvor veileder må ha erfaring fra barneverntjeneste. Veiledningen skal sikre at nyutdannede styrkes i sin yrkesutøvelse. Vi mener veiledningen bør tilgjengeliggjøres for nyansatte så vel som erfarent personale. At arbeidet i barneverntjenesten kan oppleves emosjonelt krevende er godt dokumentert, og en risikofaktor for systemsvikt⁶. Tilgang på veiledning er et viktig støttende tiltak for ansatte slik at de har et rom for å dele vanskelige temaer i organisasjonen. Veiledning vil kunne regulere systemet slik at personale kan utvikle større responsivitet i møtene med barna, hvilket har positiv innvirkning på kvaliteten i hjelpen som gis⁷, og kan forhindre videre forsterkning av barnets utfordringer⁸.

Psykologer har solid veiledningskompetanse og kunnskap om menneskelige bias, overføring og motoverføring som særlig gjør seg gjeldende i arbeid med komplekse problemstillinger. Barn med store relasjonelle og psykologiske utfordringer, kan vekke negative følelser som avmakt, sinne og avsky hos helperne; dette må anerkjennes og hensyntas gjennom god veiledning av personale. De voksne må være tolerante helpere med god emosjonsreguleringsevne, både for seg selv og barna. Dette vil bidra til økt sannsynlighet for at barna erfarer korrigerende, fremfor nye mulig skadelige, relasjonelle erfaringer. Vi mener integreringen av psykologfaglig kompetanse og kunnskap kan sikre tjenestens forsvarlighet og evidensbasert praksis^{9,10}.

Helhetlig og sammenhengende hjelp

Samhandlingsutfordringer mellom helse- og barnevernsektor er godt beskrevet gjennom ulike tilsyn og rapporter^{11,12,13}. Barn med de mest sammensatte og komplekse vanskene behøver at hjelpen de mottar er helhetlig og sammenhengende. Vi har tidligere støttet barnevernsinstitusjonsutvalgets anbefaling om felles tilsyn for barnevern og helsesektor for å kunne forbedre samhandling. Vi mener at implementering av psykologfaglig kompetanse i

⁵ Bufdir (2022). *Turnover blant ansatte i barnevernet – hvorfor slutter så mange? En nasjonal omfangsundersøkelse av årsaker og kjennetegn ved tjenester og institusjoner med høy turnover.*

⁶ NOU 2017: 12 (2017). *Svikt og svik-gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt*

⁷ Isdal, P. (2017) *Smittet av vold. Om sekundærtraumatisering, compassion fatigue og utbrenthet i hjelperyrkene.* Vigmostad & Bjerke.

⁸ Nes, R. B. & Røysamb, E. (2022). *Født sånn og blitt sånn. Psykisk oppvekst, Rapportantologi om barn og unge.*

⁹ Bufdir (2018). *Kartlegging av kompetansebehov i det kommunale barnevernet.*

¹⁰ Norsk psykologforening (2021). *Psykologer i kommunalt barnevern.*

¹¹ Helsetilsynet (2024). *Tilsynsaktiviteter på barnevernsområdet – en sammenstilling og analyse av tilsynserfaringer og tilsynsfunn i 2022 og 2023*

¹² Helsetilsynet (2023). *Gjennomgang av saker der barn med tilknytning til barnevernsinstitusjon har mistet livet.*

¹³ Riksrevisjonen (2021). *Riksrevisjonens undersøkelse av psykiske helsetjenester*

statlig og kommunalt barnevern kan bidra til et felles stammespråk på tvers av helse- og barnevernsektor, som kan myke opp de velkjente tverrsektorielle samhandlingsutfordringene. Vi mener likeledes at implementering av psykologkompetanse i barnevern kan bidra til en felles forståelse av hva barna trenger for å sikre adekvat omsorg, utviklingsstøtte og eventuell helsehjelp. Ved å sikre psykologfaglig kompetanse i barnevern vil barna og ungdommene få raskere tilgang til psykologfaglig vurdering og bedre tilpasset hjelp.

Med vennlig hilsen,
Norsk psykologforening

Håkon K. Skard
President